

УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА РІВНІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Козаченко Н.В.¹, Демиденко В.Г.²

¹асистент кафедри життєдіяльності людини ВП НУБіП України
«Ніжинський агротехнічний інститут»,

²студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут».

Анотація: Проведено аналіз причин та наслідків екологічної ситуації, які утворилися та функціонують внаслідок взаємодії людини з довкіллям. Розроблення моделі системи управління екобезпекою, яке передбачає дотримання підприємством певних принципів у своїй екологічній діяльності.

Ключові слова: модель системи, управління екобезпекою, екологічні проблеми, елементи системи управління, екологічний стан довкілля.

Постановка проблеми:

Система управління екобезпекою є підсистемою галузевої (регіональної) системи управління та державної системи забезпечення національної безпеки.

На найнижчих сходинках (у рамках підприємств) управління екобезпекою здійснюється на рівні екологічних об'єктів.

Щоб забезпечити ефективність управління екобезпекою, потрібно її структурувати на рівні підприємства та інтегрувати в загальну систему управління діяльністю підприємства.

Модель системи управління екобезпекою зображено на рис. 1. Ефективність функціонування цієї системи залежить від ефективності діяльності всіх ієрархічних і функціональних рівнів підприємства. Система такого різновиду дає можливість підприємству встановити засади своєї екологічної політики та визначити мету екологічної діяльності, отримати докази її відповідності державним стандартам. Вона також дає можливість оцінити ефективність розроблених на підприємстві екологічних підходів. Основною метою використання таких систем на підприємстві є забезпечення охорони довкілля і запобігання його забрудненню шляхом узгодження запропонованих заходів із соціально-економічними потребами підприємства.

Управління екобезпекою охоплює весь комплекс екологічних проблем, зокрема тих, які пов'язані із загальною стратегією підприємства та забезпеченням його конкурентоспроможності. Підприємство може використовувати докази успішного впровадження вимог стандартів еко- безпеки для того, щоб переконати зацікавлені сторони в екологічності виробленої продукції.

Слід зауважити, що вимоги зарубіжних стандартів екобезпеки не встановлюють конкретних вимог до екологічних характеристик, окрім вимоги дотримуватись чинного законодавства і нормативних актів, а також рекомендацій щодо покращання екологічної діяльності підприємства. Щоб досягти поставлених екологічних завдань, система управління екобезпекою повинна заохочувати підприємство до впровадження кращих із наявних природоохоронних технологій там, де це можливо й економічно доцільно.

Система управління екобезпекою підприємства встановлює зміст елементів такої системи та вимоги щодо її функціонування. Це стосується тих екологічних аспектів, які підприємство може контролювати і на які воно може впливати.

У системі управління екобезпекою запроваджено і використовуються такі основні терміни й означення.

Постійне вдосконалення — розвиток системи управління екобезпекою з метою поліпшення всіх екологічних характеристик підприємства згідно з екологічною політикою підприємства.

Виробниче довкілля — довкілля, в якому функціонує підприємство (стан атмосферного повітря, води, ґрунту, природних ресурсів, флори, фауни, а також взаємозв'язки між ними).

Екологічний аспект — елемент діяльності, продукція чи послуги підприємства, які можуть взаємодіяти з довкіллям.

Вплив на довкілля — несприятливі чи сприятливі зміни у довкіллі, які загалом чи частково спричинені діяльністю, продукцією чи послугами підприємства.

Система управління екобезпекою — частина загальної системи управління підприємством, що формує організаційну структуру, обов'язки та відповідальність посадових осіб та працівників, методи планування, методики контролю, ресурси для здійснення екологічної політики.

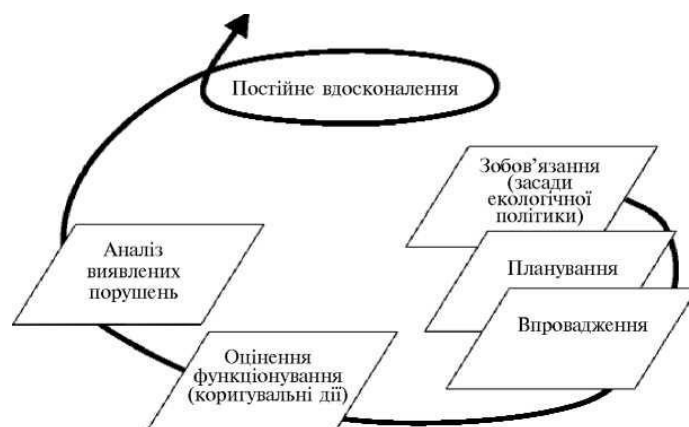

Рис. 1. Модель системи управління екобезпекою

Аудит системи управління екобезпекою — документально оформлений систематичний процес перевіряння стану виробничого довкілля та продукції підприємства, який передбачає відстеження потенційних екологічних небезпек, збирання даних про екологічний стан довкілля і об'єктивне оцінювання результатів аудиту для встановлення відповідності системи управління екобезпекою підприємства встановленим критеріям екологічної безпеки.

Екологічні характеристики – отримані результати функціонування системи управління екобезпекою, які ґрунтуються на екологічній політиці, меті та завданнях підприємства і визначаються під час контролю екологічних аспектів діяльності підприємства.

Екологічна політика підприємства – декларація (заява) підприємства про свої наміри і принципи щодо її загальних екологічних характеристик, яка створює основу для діяльності та визначення її екологічних завдань.

Екологічне завдання – деталізована вимога щодо допустимих характеристик діяльності підприємства, які можна кількісно оцінити.

Принципи та елементи системи управління довкіллям.

Модель системи управління екобезпекою (рис. 1) передбачає дотримання підприємством певних принципів у своїй екологічній діяльності.

Принцип 1. Зобов'язання щодо екологічної політики

Підприємство повинно визначити свою екологічну політику і гарантувати виконання взятих зобов'язань щодо впровадження системи управління екобезпекою.

Принцип 2. Планування

Підприємство повинно скласти план своєї екологічної політики.

Принцип 3. Впровадження

Підприємство повинно створити можливості та засоби забезпечення, необхідні для ефективного здійснення своєї екологічної політики, мети та завдань.

Принцип 4. Оцінення ефективності функціонування

Підприємство повинно відстежувати екологічний стан виробничого довкілля й оцінювати екологічні характеристики своєї діяльності.

Принцип 5. Аналіз і вдосконалення

Підприємство повинно аналізувати і постійно вдосконалювати свою систему управління екобезпекою з метою поліпшення загальних екологічних характеристик.

Виходячи з наведених вище принципів, система управління екобезпекою повинна бути організаційною структурою, яка, відстежуючи екологічний стан виробничого довкілля і періодично його аналізуючи, має підтримувати ефективність свого функціонування з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Максименко Н.В., Задніпровський В.В. Організація управління в екологічній діяльності.-Х.,ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2005,-192с.
2. Про екологічний аудит: Закон України від 24 червня 2004 р, No 1862-IV. –Урядовий кур'єр. –2004, No 150.
3. Коваленко Г. Д. Екологічний ризик погіршення стану навколишнього природного середовища України при збереженні існуючих тенденцій антропогенного навантаження [Текст] / Г. Д. Коваленко, Г. В. Півень О. В.Рибалова // Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. –Харків, 2009. –Т. 1. –С. 52-56
4. Снітинський В. В., Саницький М. А., Мазурак О. Т., Мазурак А. В. Інженерна екологія. Аспекти енергозбереження: Навч. посіб. Л., 2008.